

Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2017 – 2020

Gjerstad kommune

- best når det gjelder!

Innhold

1.0: INNLEDNING	4
1.1 Bakgrunn for planen	4
1.2 Sektorplan	4
1.3 Formål med planen	4
2.0. KOMMUNENS IDRETTS- OG FRILUFTSLIVSPOLITIKK	5
2.1. Hovedmål	5
2.2. Delmål	5
2.3. Strategier og tiltak	6
3.0 MEDVIRKNING OG PROSESS	7
4.0 NASJONALE OG REGIONALE FØRINGER	8
5.0 FORHOLD TIL ANDRE PLANER I KOMMUNEN	11
6.0. DEFINISJONER	12
6.1. Idrettsanlegg	12
6.2. Anlegg for friluftsliv	12
7.0. UTVIKLINGSTREKK I KOMMUNEN	13
7.1. Generelle utviklingstrekk	13
7.2. Folketallsutvikling	14
7.3 Folkehelseprofil	16
8.0 EVALUERING AV FORRIGE PLAN	17
8.1 Måloppnåelse	17
9.0 BESKRIVELSE AV NÅ-SITUASJONEN	18
9.1 Foreninger og lag som driver fysisk aktivitet pr. 1. juli 2016	18
9.2 Oversikt over eksisterende anlegg	18
9.3 Anlegg i nabokommunene	21
10.0 ANALYSE AV AKTIVITET OG ANLEGG	22
10.1 Aktivitetsbehov	22
10.2 Aktivitetstilbud	22
10.3 Anleggsbehov og -tilbud	22
10.3.1 Skianlegg	23
10.3.2 Baneanlegg	23
10.3.3 Svømme/badeanlegg	24
10.3.4 Kart	24
10.3.5 Nærmiljøanlegg	24
10.3.6 Skyteanlegg	24
10.3.7 Anlegg for motorsport	25
10.3.8 Anlegg for sykkel sport	25

10.3.9 Anlegg for friluftsliv	25
10.3.10 Isanlegg	27
10.3.11 Idrettshall	27
11.0 HANDLINGSPLAN FOR ANLEGG 2017-2020	28
11.1 Prioritering av anlegg	28
12.0 NY DRIFTS- OG VEDLIKEHOLDSMODELL	29
12.1 Dagens modell	29
12.2 Ny avtale	29

1.0: INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for planen

Denne planen bygger på aktuell lovgivning, nasjonale og regionale føringer.

1.2 Sektorplan

I følge retningslinjer fra Kulturdepartementet står kommunene nå fritt til å velge form og organisering av plan for idrett og fysisk aktivitet.

Bl.a. for å forenkle saksbehandlingen innenfor dette saksfeltet, men likevel opprettholde og sikre formelle plankrav og bred medvirkning, vil en sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet være mer hensiktsmessig for Gjerstad kommune.

1.3 Formål med planen

Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet skal være et politisk styringsdokument for Gjerstad kommune. Den skal inneholde en oversikt over kommunens strategi for anlegg og ta opp i seg øvrige relevante problemstillinger innen idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Hovedformålet er at planen skal ha strategier og tiltak som er med og bidrar til økt fysisk aktivitet blant kommunens innbyggere og derav bedre folkehelse.

Det skal være samsvar mellom denne planen og kommunens overordnede planer som kommuneplan med samfunnsdel- og arealdel, kommunedelplan for helse og omsorg samt kommunens økonomiplan.

Videre skal planen

- ✓ bidra til å sikre arealer for idrettsaktiviteter, friluftsliv, lek og naturopplevelse
- ✓ følge opp konsekvenser for anlegg og arealer ut fra de rikspolitiske retningslinjene for barn og ungdom
- ✓ danne grunnlag for tilskudd fra spillemidlene
- ✓ gi et avklarende bilde av kommunens og de frie organisasjonenes oppgaver, ansvar og økonomiske forpliktelser virke forebyggende i forhold til helse og barn og ungdoms oppvekstmiljø

Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er en plan uten juridisk bindende virkning når det gjelder disponering av arealer. De arealvurderinger som gjøres i planen, må tas inn i kommuneplanens arealdel for å få rettsvirkning.

Kommunen har en viktig rolle som tilrettelegger for organisasjoner og enkeltpersoner som ønsker å drive med aktiviteter knyttet til idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Det er viktig at alle som ønsker det, uavhengig av forutsetninger, har mulighet til en aktivitet som er tilpasset deres behov og ønsker. I tillegg er det viktig å sette inn ulike tiltak for å få flere fysisk aktive. Kommunens engasjement retter seg først og fremst mot barn og unge, men det er viktig med oppmerksomhet på den gevinst det ligger i å ha mange fysisk aktive i befolkningen. Vi vet at helsegevinsten ved fysisk aktivitet er stor; fysisk, sosialt og mentalt.

2.0. KOMMUNENS IDRETTS- OG FRILUFTSLIVSPOLITIKK

2.1. Hovedmål

Gjerstads befolkning skal stimuleres til, og ha anledning til å drive idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i sitt nærmiljø basert på egne behov, ønsker, muligheter og ferdigheter.

Idrettspolitikken i kommunen skal understøtte dette gjennom den aktivitetsprofil og de satsingsområder som legges til grunn i planperioden, samt handlingsprogrammet for bygging av idrettsanlegg i samme periode. Handlingsprogrammet skal vise den prioriterte satsingen på anlegg for organisert idrett og anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet i nærmiljøet, i boligområder og ved skoler – samt tilrettelegging av områder for friluftsliv.

Anleggspolitikken bygger på behov som signaliseres via deltakelse i organisert idrett og egenorganisert fysisk aktivitet i kommunen, samt signaler fra lag og foreninger, idretts- og friluftslivsorganisasjoner og sentrale og regionale føringer i idretts- og friluftslivspolitikken.

2.2. Delmål

- ✓ Anleggene som det satses på, skal stimulere til både organisert og ikke organisert fysisk aktivitet
- ✓ Flest mulig av anleggene skal ha en aktivitetsprofil som passer for barn og unge
- ✓ Anleggene skal være tilgjengelige for alle - Lavterskeltilbud

2.3. Strategier og tiltak

- ✓ Fortsette det nære samarbeidet mellom kommunen og lag og foreninger
- ✓ Utvikle et nærmere samarbeid mellom enhetene i kommunen vedrørende fysisk aktivitet
- ✓ Utvikle tettere og mer spisset samarbeid med Gjerstad frivilligsentral
- ✓ Stimulere lag og foreninger til å ha fysisk aktivitet på sitt program
- ✓ Legge til rette for familieaktivitet
- ✓ Legge til rette for etablering av mindre, enkle anlegg i nærmiljøene, spesielt rettet mot lavterskelaktivitet og tilgjengelighet.
- ✓ Videre deltagelse i- og satsing på det fylkesinitierte folkehelseprosjektet
- ✓ Reklamere for nytt turkart i Gjerstad som ledd i aktivisering av befolkningen
- ✓ Legge til rette for dagaktivitet "aktiv på dagtid" med Aust-Agder idrettskrets
- ✓ Kartlegging og verdsetting av viktige friluftsområder i kommunen
- ✓ Se på muligheten for statlig sikring av viktige friluftsområder
- ✓ God kontakt med lag og foreninger, blant annet for å bistå i prosess med søknad om spillemidler, friluftsmidler m.m. for aktuelle investeringer
- ✓ Fortsatt medlemskap i Friluftsrådet Sør for å dra nytte av deres tilbud og aktiviteter
- ✓ Bistå med kontakt mot stimenn som har ansvar for vedlikehold av sti- og løypenettet i kommunen

3.0 MEDVIRKNING OG PROSESS

For at plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet for Gjerstad skal ha troverdighet og bli det styringsverktøy vi ønsker, må idrettslag, friluftslivsorganisasjoner, velforeninger, innbyggere, politikere og kommuneadministrasjonen få et eierforhold til planen.

Nåværende plan ble derfor sendt ut på høring til aktuelle lag og foreninger med formål å få innspill til endringer og nye momenter/tiltak i planen. Kommunen mottok innspill fra følgende:

- Gjerstad Idrettslag
- Gjerstad Jeger og Fiskeforening
- Gjerstad Historielag
- Havrefjell Turlag
- Tallak Olav Gryting har bidratt på oppdatering av kartinformasjon

Innspillene er forsøkt implementert i planen.

I tillegg ble det dannet ei arbeidsgruppe. Følgende var med og bidro i gruppa:

- Ole Arthur Løite
- Tonje Berger Ausland
- Randi Lundvall
- Astrid Haukenes Bråten
- Thomas Danielsen
- Ellen Kveim
- Lina Flaten
- Frode Lindland

Planarbeidet er lagt opp etter bestemmelsene i Plan- og bygningsloven. Selve planen har et 4-års perspektiv, men med en langsiktig vurdering som går 12 år fram i tid. Behov for rullering avgjøres gjennom kommunal planstrategi som utarbeides i forbindelse med nytt kommunestyre hvert 4. år. Planens handlingsprogram, som har et 4-års perspektiv, ajourføres hvert år sammen med kommunens overordnede handlingsprogram.

Forslag til plan er behandlet av kommunens Planutvalg før den var ute til offentlig ettersyn i 4 uker.

4.0 NASJONALE OG REGIONALE FØRINGER

På nasjonalt nivå har tre ulike departement ansvaret for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Kultur og kirkedepartementet har ansvaret for statlig kultur- og idrettspolitikk, Helsedepartementet har ansvar for å fremme fysisk aktivitet som virkemiddel i det forebyggende og rehabiliterende helsearbeidet og Miljøverndepartementet har ansvaret for den statlige friluftspolitikken.

Følgende dokumenter/lovverk gir føringer for denne planen:

Nasjonale føringer:

- Stortingsmelding nr. 34 (2012-2013)
«Folkehelsemeldingen»
- Stortingsmelding nr. 47 (2008-2009)
«Samhandlingsreformen»
- Folkehelseloven (2012)
- Forventninger til kommunal planlegging (2010)
- Stortingsmelding nr. 14 (1999-2000)
"Idrettsmeldingen"
- Stortingsmelding nr. 12 (2006-2007)
Regionale fortrinn – regional fremtid
- Stortingsmelding nr. 27 (1996-1997)
og Stortingsmelding nr. 44 (1977-1988)
Statens forhold til organisasjonene
- Stortingsmelding nr.39 (200-2001)
Friluftslivet, en vei til høyere livskvalitet
- Stortingsmelding nr. 48 (2002-2003)
"Kulturmeldingen"
- Handlingsplan for fysisk aktivitet (2005-2009)
"Sammen for fysisk aktivitet"
- Stortingsmelding nr. 20 (2006-2007)
Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller
- «Lov om forbud mot diskriminering på grunn av funksjonsevne».

Andre føringer:

- Idrettspolitisk dokument (NIF)
Tingperioden 2015-2019

Regionale føringer:

- Sektorplan for idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse – lokale og regionale kulturbygg Aust-Agder 2010 – 2013
- Regionplan Agder 2020
- Felles plan folkehelse og levekår i Agder 2010 – 2013

Av regjeringens forventninger til kommunal planlegging (2010) kan en trekke fram følgende perspektiver som er særlig relevante for idrett, friluftsliv og folkehelse:

Den norske befolkningen sett under ett er blant de minst fysisk aktive i Europa, og utviklingen går i negativ retning. Fysisk aktivitet kan medvirke til å forebygge, utsette eller lindre kroniske sykdommer, og gjennom planleggingen kan det legges gode rammer for økt aktivitet i befolkningen.

Friluftsliv fremmer helse og trivsel og gir naturopplevelser, rekreasjon og anledning til sosialt samvær. Alle bør derfor ha tilgang til grønne nærområder, parker og friluftsområder med god kvalitet.

Tilgjengelighet til større naturområder og tilrettelegging for ferdsel i jordbrukslandskap er også viktig. Gang- og sykkelveger og stier gjør det lettere å være fysisk aktiv i hverdagen, og sikrer samtidig trygg og miljøvennlig ferdsel.

Gode nærmiljøer og muligheter til å utøve fritidsaktiviteter er nødvendig for å sikre barn og ungdom gode levekår, utviklingsmuligheter og trygge oppvekstmiljø. Barn og unge har rett til å delta og ha innflytelse i planarbeidet for å kunne påvirke utformingen av sitt eget oppvekstmiljø.

Den nye folkehelseloven (2012) er relevant for kommunenes arbeid med helse, idrett og friluftsliv. Formålet med loven er å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Kommunen kan oppnå bedre folkehelse ved å tilrettelegge lokalsamfunnet for mer fysisk aktivitet gjennom idrettsanlegg, tur-, gang-, og sykkelveier, sikring av stikkveier/snarveier ved utbygging med mer.

Med folkehelseloven ønsker en også å utjevne sosial ulikhet. Sosial tilhørighet bidrar til god helse. Kommunen må være oppmerksom på betydningen av uformelle sosiale møteplasser og kulturlivet som sosial inkluderingsarena. Friluftsområder, idrettsarenaer osv. er gode eksempler på sosiale møteplasser.

Regionplan Agder (vedtatt i 2010) defineres fem hovedsatsingsområder for utviklingen av Agder-regionen. Flere av tiltakene bygger opp under satsingen på idrett og friluftsliv.

Innenfor satsingsområdet, *Det gode livet: Agder for alle*, defineres flere tiltak for å oppnå bedre levekår gjennom forebygging, blant annet :

- *Utvikle Agder til en ledende region når det gjelder folkehelsearbeid og utnytte mulighetene samhandlingsreformen gir innen forebyggende helsearbeid*
- *Friluftslivet skal styrkes med spesiell fokus på barnefamilier og ungdom*

Innen satsingsområdet *Kultur: Opplevelser for livet* nevnes blant annet:

- *Etablere og utvikle kultur- og idrettsarenaer som imøtekommer både lokale, regionale og internasjonale behov*
- *Utvikling av en helhetlig kulturstrategi som legger vekt på bredt engasjement og frivillighet*
- *Kunstnere og kulturaktører gis gode arbeids- og utviklingsmuligheter, og engasjeres i stedsutforming og undervisning*
- *Barn og unge skal ha et mangfoldig og godt tilbud for undervisning og deltakelse i kultur-, idretts- og friluftsliv*
- *Aktivt samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor med sikte på å forvalte engasjement og deltakelse til beste for fellesskapet*
- *Tilrettelegge for kyststi gjennom hele Agder der dette er mulig.*

Sektorplan for idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse – lokale og regionale kulturbygg Aust-Agder 2010-2013:

Et av satsingsområdene i denne planen er at:

Aust-Agders befolkning skal stimuleres til og ha anledning til å drive idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i sitt nærmiljø basert på egne behov, ønsker og muligheter. I Aust-Agder skal det i hver region finnes kulturarenaer som fungerer som gode kulturelle møteplasser.

Felles plan folkehelse og levekår i Agder 2010 – 2013:

Aust-Agder scorer lavere enn landsgjennomsnittet på målinger av levekår og folkehelse, og på mange indikatorer befinner Gjerstad seg lavere enn fylkessnittet. Folkehelse- og levekårsplanen i Agder foreslår tiltak for å styrke folkehelsen. I planen framheves betydningen av frivillig sektor for folkehelsen, og dette er relevant for Gjerstad kommune.

Det er lange tradisjoner for samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor. Frivillige organisasjoner bidrar til levende lokalsamfunn og er viktige støttespillere i folkehelsearbeidet. Frivillige organisasjoner oppfordrer til deltakelse og engasjement og fremmer sosial tilhørighet, utvikling, og solidaritet. Tilbud fra frivillige organisasjoner bidrar til å skape gode oppvekst- og ungdomsmiljø. Barn og unge får styrket følelsen av å bety noe, og lærer å forholde seg til andre på en demokratisk måte. Organisasjoner fungerer da som sosialiserings- og læringsarena.

Funn fra rapport om fysisk inaktive voksne i Norge indikerer at det bør være mulig å rekruttere flere til regelmessig fysisk aktivitet ved å ha tilbud om aktivitet i nærheten av folks bosted. Tilbudene må være fleksible, tilpasset folks fysiske form, bevegelsesmuligheter og alder.

5.0 FORHOLD TIL ANDRE PLANER I KOMMUNEN

I gjeldende kommuneplan er det satt opp fire hovedsatsingsområder:

- Helse og omsorg
- Oppvekst og utdanning
- Senterutvikling
- Befolkningsutvikling

I disse fire satsingsområdene legges det til rette for idrett, men spesielt viktig er friluftsliv og fysisk aktivitet.

Plan for helse og omsorg og plan for oppvekst og utdanning setter også fokus på folkehelse. Tidlig innsats, folkehelsearbeid og samarbeid på tvers av fag og enheter er grunnpilarene i begge disse planene.

De prioriterte anleggene i denne planen vil videre bli lagt inn i ny/revidert kommuneplan og i kommunens handlingsprogram.

6.0. DEFINISJONER

6.1. Idrettsanlegg

Anleggstype forteller hvilke aktiviteter og idretter et anlegg er beregnet for.

Anleggskategori forteller hvilket geografisk område anlegget skal betjene, beliggenhet i forhold til brukere og hvilken funksjon anlegget skal ha.

Anlegg klassifiseres i følgende kategorier:

Nærmiljøanlegg: Enkle anlegg for fysisk aktivitet som ligger i eller i direkte tilknytning til boligområder, og som en integrert del av dette. Disse anleggene skal ivareta behovene for lek, trim og friluftslivsaktiviteter for alle aldersgrupper.

Kommuneanlegg: Mindre kommuneanlegg (lokanlegg) dekker behov for konkurranser etter gjeldende regler på lag- og kretsplan. De kan være felles med skole. Større kommuneanlegg er anlegg som dekker behovet for en eller flere idretter for hele eller en større del av kommunen. Disse anleggene tilfredsstiller kravene for konkurranser på kretsplan og eventuelt for nasjonale konkurranser.

Fylkesanlegg: Anlegg som skal tilfredsstille kravene for å arrangere NM og/eller dekker spesielle konkurranse/treningsbehov for hele fylket eller en region av fylket. Fylkeskommunen tildeler fylkesanleggsstatus.

Riksanlegg: Anlegg for en særiddrett med standard for internasjonale mesterskap (EM, VM). Riksanleggsstatus tildeles av departementet.

6.2. Anlegg for friluftsliv

Anlegg, områder og fysisk tilrettelegging for friluftsliv kan klassifiseres ut fra

Bruksformål dvs. hvilke aktiviteter de er beregnet for.

Beliggenhet dvs. områdets avstand til hovedtyngden av brukernes bosted, som nærområder i og ved bebyggelsen for daglig bruk og en begrenset del av dagen, dagsutfarts- og ferieområder for heldags- eller flerdagsturer.

Tilsvarende klassifisering av anlegg og områder for idrett og friluftsliv benyttes i denne planen selv om ikke alle er aktuelle for Gjerstad kommune.

7.0. UTVIKLINGSTREKK I KOMMUNEN

7.1. Generelle utviklingstrekk

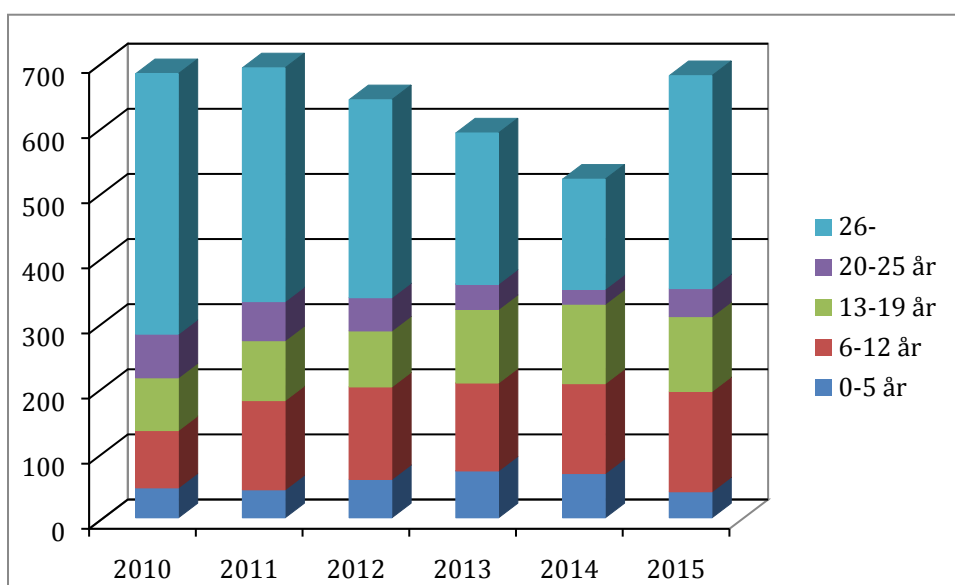
Landsdekkende undersøkelser viser at befolkningens livsstil og aktivitetsvaner går i en mer fysisk passiv retning. Gjerstad har ingen slike undersøkelser. Tidligere har det kommet tilbakemeldinger fra skolene om en klar tendens i retning av mindre fysisk aktivitet blant barn og unge.

Nå er det imidlertid kommet signaler om at denne tendensen har snudd noe. Foreningene som har idretts-, trim- og friluftaktiviteter på programmet, melder om økt oppslutning (se under).

Gjerstad Idrettsråd er registrert med følgende lag/foreninger:

- Gjerstad Idrettslag
- Gjerstad Sportsskytterklubb (nedlagt i april 2015)
- Gjerstad Trialklubb

Medlemstallet for de lag og foreninger som er tilsluttet Gjerstad Idrettsråd har følgende utvikling i samlet medlemsmasse fra 2010-2015:

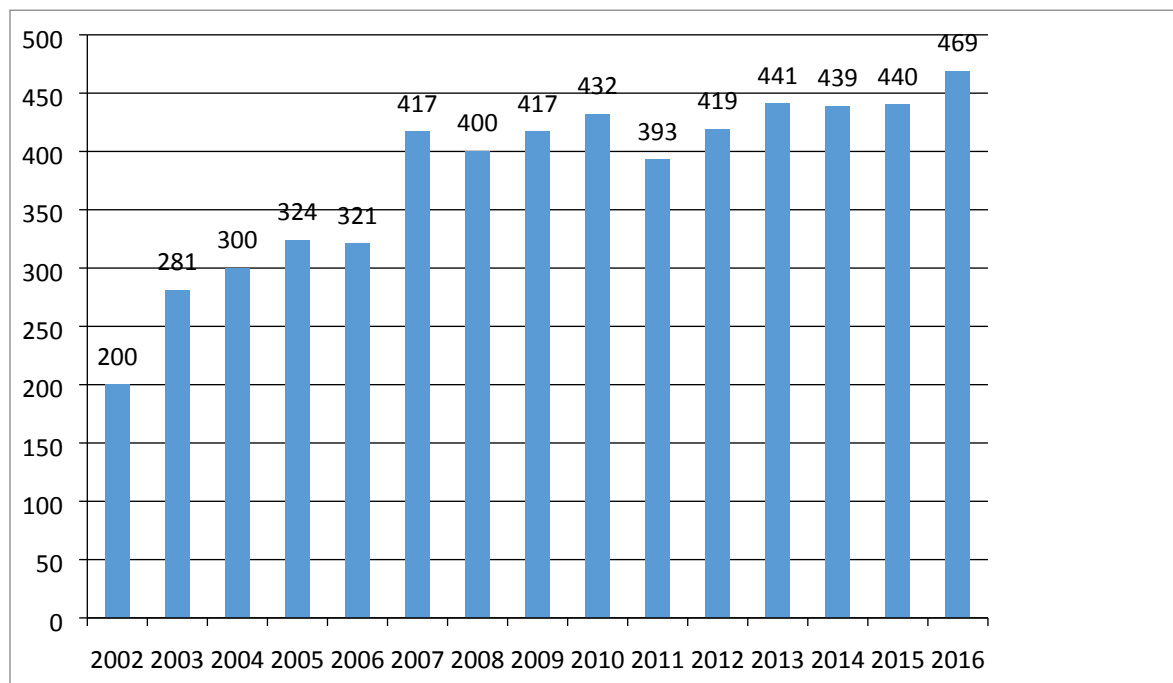

Antall medlemmer fordelt på alder og år

Det er Gjerstad Idrettslag som har den store overvekten av medlemsmassen og mest økning totalt. Men også trialklubben viser tydelig oppgang i medlemstall. Trialklubben meddeler at de ikke har noe medlemsregister som går tilbake til 2010, men anslår at de den gang hadde 70-80 medlemmer. I 2016 er dette økt til 103 medlemmer.

Gjerstad JFF melder om stabilt nivå rundt 230-250 medlemmer de siste årene.

Havrefjell turlag har følgende utvikling i medlemstall:

Av diagrammet over framgår det at Havrefjell Turlag har hatt en medlemsvekst på 6,6 % i fra i fjor og har nå totalt 469 medlemmar. Størst vekst siste år er det i gruppa barn (+82%) og ungdom (+62%).

Det foreligger ikke noen oversikt over utvikling på medlemstall for de andre lagene/foreningene som driver fysisk aktivitet (se oversikt over lag og foreninger under punkt 9.1).

Totalt sett for Gjerstad kommune er inntrykket at tilslutningen for lag og foreninger som driver fysisk aktivitet er stabilt eller økende. Årsaker til dette kan være:

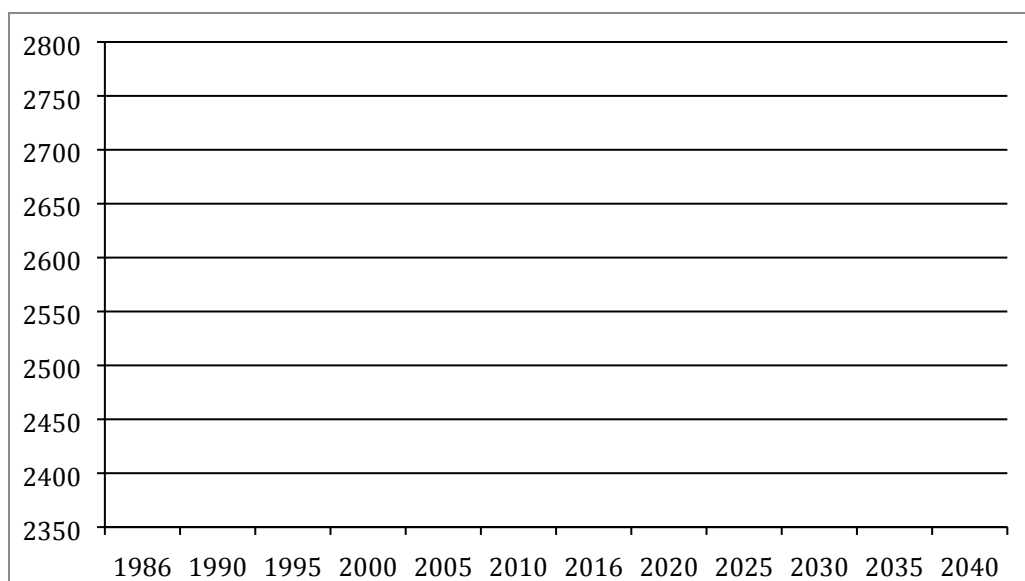
- Bedret anleggssituasjon
- Bedre tilgjengelighet på informasjon på nettsider
- Mer utetid i barnehage og skole
- Gjerstad Idrettslag har satt i gang flere aktiviteter, som bl.a. svømming.
- I tillegg har idrettslaget bedre system for å registrere medlemmer fra 2015
- Tett og godt samarbeid mellom idrettslaget og Havrefjell Turlag
- Barnas turlag ble startet i 2015

Samtidig er det indikasjoner på en økende polarisering i denne sammenhengen. Med det menes at "avstanden mellom" de aktive og de passive synes å bli større. De aktive blir mer aktive og de passive mer passive.

Det må også nevnes at det er foretatt en «Ungdata-undersøkelse» som sier at kun 62% av elevene på ungdomsskolen er med i fritidsaktiviteter. Noen av disse er kun med i aktiviteter som ikke involverer fysisk aktivitet.

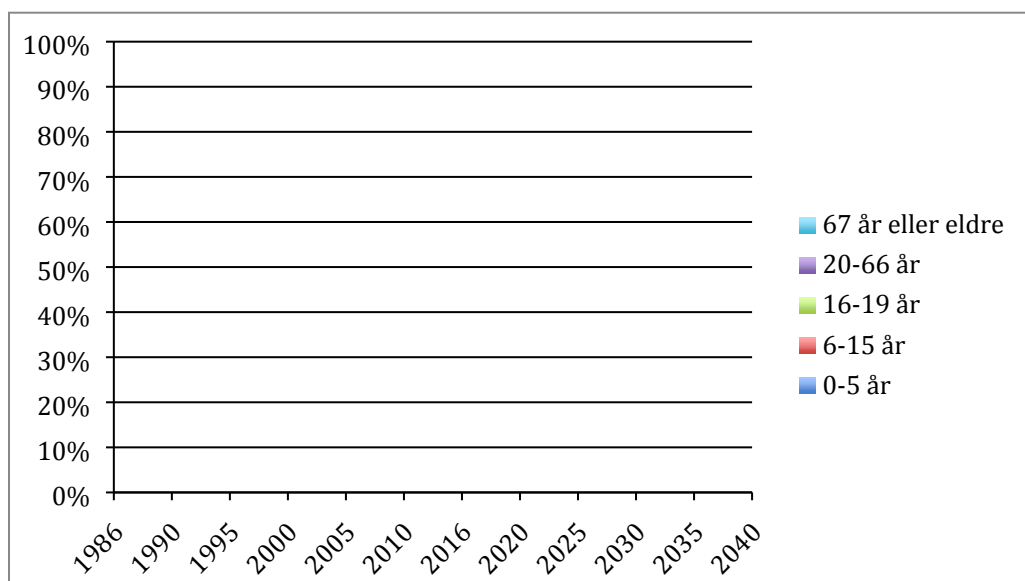
7.2. Folketallsutvikling

Statistisk sentralbyrås fremskriving av folketallet tyder på at antall innbyggere vil øke noe fram mot år 2040.

Befolkningsutvikling i Gjerstad (SSB)

Kommunen er inndelt i to skolekretser, Gjerstad og Sunde/Fiane. Befolkningen fordeler seg tilnærmet 50/50 på de to kretsene. Det har vært en tendens i retning av økning i Sunde/Fiane-kretsen og reduksjon i Gjerstad-kretsen. Nå er det imidlertid vedtatt utbygging av 1-10 skole på Abel, noe som vil viske ut skolekretsgrensene.

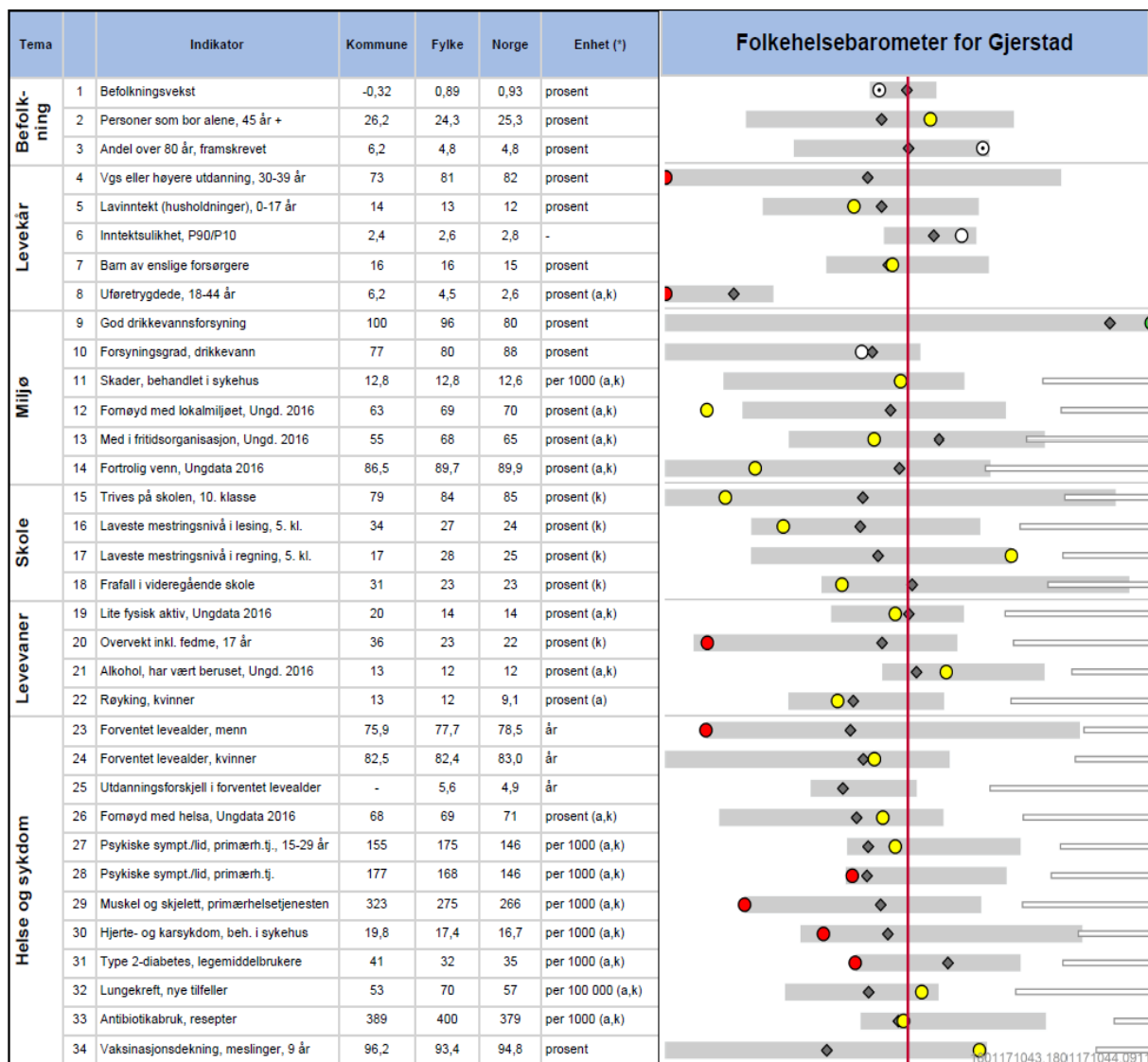
Utvikling i befolkning i Gjerstad fordelt på aldersgrupper (SSB)

Diagrammet over viser utvikling tilbake i tid og forventet utvikling framover på ulike aldersgrupper i kommunen. Som det framgår over, så vil andelen over 67 år øke.

Gjerstad har prosentvis ca 2 % færre barn og unge under 19 år enn landsgjennomsnittet (24 %). Framskrivningen av folketallet viser at en kan forvente en liten reduksjon i barnetallet i de nærmeste årene framover, men så en liten økning mot 2030. Samtidig er Gjerstads andel av befolkningen over 67 år på 4% høyere enn landsgjennomsnittet (1. januar 2016).

7.3 Folkehelseprofil

Folkehelseprofilen for Gjerstad ser slik ut for 2017:

- Grønn verdi betyr at vi med høy grad av sikkerhet kan si at kommunen ligger bedre an enn landet som helhet
- Rød verdi betyr at vi med høy grad av sikkerhet kan si at kommunen ligger dårligere an enn landet som helhet
- Gul verdi forteller at vi ikke med sikkerhet kan si om kommunen ligger dårligere eller bedre an enn landet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket

Folkehelsebarometeret viser at kommunen ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på en del parametre. Dette barometeret er med på å understreke viktigheten av en god plan for å bedre folkehelsen i kommunen. Det foreligger mange forskningsresultater som viser en tydelig sammenheng mellom fysisk aktivitet og helse fysisk og psykisk.

8.0 EVALUERING AV FORRIGE PLAN

Gjerstad kommune har tidligere utarbeidet sektorplan for idrett og fysisk aktivitet for perioden 2006-2009 og 2010-2013. Handlingsprogrammet fra sistnevnte har siden blitt videreført år for år. Planen har hele tiden blitt brukt som en rettesnor for anleggsutbyggingen, og den har fungert godt, både som politisk og administrativt styringsverktøy.

8.1 Måloppnåelse

Måloppnåelsen må anses som god i forrige planperiode (se tabell under).

Tildelte spillemidler Gjerstad kommune 2010 - 2015

Ordinære anlegg		Anleggets	Anleggets
Tils. år	Anl.nr.: 0911.	tilskudd spillemidler	totalkostnad
2010	000806 - Fiane kunstgressbane	409 000	2 725 550
	002605 - Solemfetane Riflebane	700 000	2 112 000
	002701 - Skorstøl - Gryting O-kart	53 000	159 044
2011	002601 - Solemfetane jaktfeltsti	700 000	2 362 490
2012	000602 - Sunde skole svømmehall 12,5m	1 300 000	
2013	000602 - Sunde skole svømmehall 12,5m	1 200 000	20 704 148
2014	003601 - Turkart Gjerstad kommune	203 000	634 850
2015	003801 - Vestøl tur- og skiløype, løypa	1 000 000	2 846 538
Nærmiljøanlegg			
2011	000605 - Sunde skole ballbinge	200 000	625 000
Nærmiljøanlegg forenklet ordning			
2011	003001 - Abel ungdomsskole O-kart	39 000	85 590
Kulturhus			
2012	002303 - Sunde skole kulturhus - Abel	549 000	
2013	002303 - Sunde skole kulturhus - Abel	451 000	9 070 162

* Kostnader er basert på godkjent totalkostnad fra revisorkontrollert regnskap!

Hele 11 prioriterte anlegg er bygd/realisert i perioden 2010-2015 og fungerer nå helt etter planen (se tabellen over). Dermed har anleggssituasjonen i kommunen blitt betydelig forbedret, og dette har også resultert både i flere og bedre tilbud, større aktivitet og oppslutning.

9.0 BESKRIVELSE AV NÅ-SITUASJONEN

I tråd med beskrivelsen i kapittel 4, synes den negative trenden med redusert fysisk aktivitet blant kommunens innbyggere å ha stoppet noe opp. Medlemstallet i foreningene som har en eller annen form for fysisk aktivitet på programmet har jevnt over økt siden forrige planperiode. Det gjelder både blant barn og unge og andre aldersgrupper.

Ungdata-undersøkelsen som er gjengitt i kapittel 7 påpeker at det må fokuseres på fritidsaktiviteter for ungdom. Kommunen jobber derfor med en egen strategi for å nå målsetningen om at alle 10-åringer skal være med på minst én fritidsaktivitet pr uke.

9.1 Foreninger og lag som driver fysisk aktivitet pr. 1. juli 2016

Forening	Aktivitet
Arendal Offroadklubb	Motorsport – terrengkjøring med 4-hjuldrevne kjøretøy
Eldretrimmen	Trim – fotturer med lokalhistoriske innslag samt innendørs trim
Gjerstad Historielag	Trim – lokalhistoriske vandreturer i samarbeid med andre lag
Gjerstad Jeger og Fiskeforening	Friluftsliv – skyting, jakt og fiske. Egen ungdomsguppe
Gjerstad Idrettslag	Allidrett – barneidrettsgruppe, trimgruppe, fotball, friidrett, langrenn, orientering, skihopp, sykkel, volleyball, svømming, fribading, skiskyting
Gjerstad lokallag av Norsk Revmatikerforbund	Trim – varmtvannstrening og stavgang
Gjerstad Skytterlag	Skyting - DFS-skyting, leirdue, viltprøver, konkurranser
Gjerstad Travlag	Hestesport – travkjøring, stell av hest
Gjerstad Trialklubb	Motorsport for ungdom – terrengkjøring med motorsykler
Grendelaget Vestøl Vel	Friluftsliv – turer og løypemerking
Hageroa Vel	Trim – bading, sandvolleyball, ballek
Havrefjell Turlag	Friluftsliv – organiserte og uorganiserte turer, løypemerking
Krokheia Ponni og Trav	Hestesport – travkjøring med ponni, stell av ponni
Verkensveien Vel	Friluftsliv – bading

I tillegg har Stewards fysioterapi & treningssenter blitt en svært aktiv, betydningsfull og allsidig aktør når det gjelder fysisk aktivitet både med trim og trening (inkludert spinning og yoga). Senteret har per i dag mange treningspasienter og drøyt 40 ordinære medlemmer.

I tillegg må det også nevnes Gjerstad Fysioterapi som holder til i lokalene på Gjerstadheimen. Her er det to fysioterapauter med 10% kommunal stilling hver. Likevel kan alle som henvises hit få en vurdering og eventuell behandling. Henvisningen kan komme fra for eksempel: barnehage, PPT, helsestasjon eller skole.

9.2 Oversikt over eksisterende anlegg

Nr	Anleggstype	Bygge- år	Eier	Sp.midl.	Tilstand	Vedlikeholds- ansvar
	SKIANLEGG					
1	Fiane lysløype	1982	Kommunen	Ja	Bra	GIL/Kommunen
2	Trydal hoppbakke	1983	GIL	Ja	God	GIL
3	Kleivann/Drivheia/ Vestøl skianlegg	2000	GIL/Privat	Nei	God	GIL

4	Skiskytteranlegg Vestøl	?	GIL	Ja		GIL
	BANEANLEGG					
5	Sundebanen	1956	Kommunen	Ja	Dårlig	Kommunen
6	Klokkargården	1960/ 1985	Kommunen	Ja	God	Kommunen/GIL
7	Fianebanen (kunstgress)	1988/ 2008	Kommunen	Ja	God	Kommunen/GIL
	IDRETTSBYGG					
8	Gjerstad skole gymsal	1967	Kommunen	Nei	Dårlig	Kommunen
9	Abel ungd. skole gymsal	1971/ 2010	Kommunen	Nei	God	Kommunen
10	Fiane skole gymsal	1996	Kommunen	Ja	God	Kommunen
11	Klokkargården garderobe	1980	Kommunen	Ja	Bra	Kommunen
	BADEANLEGG					
12	Abel ungd. skole svømmehall	1971/ 2010	Kommunen	Ja	God	Kommunen
13	Sandåkerhølen	1988	Kommunen	Nei	God	Kommunen
14	Egdalstea	1991	NSB	Nei	Dårlig	NSB
15	Hageroa badedam	1994	Kommunen	Ja	God	Kommunen/ Hageroa Vel
16	Espevika	1995	Privat	Nei	Bra	Verkensveien Vel
17	Grytingtjenn badeplass	1995	Privat	Nei	Bra	Gryting Vel
18	Sunde badeplass	1996	Privat	Nei	Bra	Sundebru Vel
19	Kleivasstangen	?	Privat	Nei	God	Privat
20	Solemfetane badeplass	?	Statskog	Nei	Bra	Kommunen/ Statskog
21	Urvann		Statskog ?	Nei		
	O-KART					
22	Skorstøl-Gryting	2011	?	?	Bra	?
23	Ulltveit	1991	GIL	Ja	Bra	GIL
24	Klavfjell	1994/ 2005	GIL	Ja	God	GIL
25	Eldstøheia	1997	GIL	Ja	God	GIL
26	3 skolekart	1999	GIL	Ja	Dårlig	GIL
27	Abel	2012	?	?	God	?
	NÆRMILJØANLEGG					
28	Gjerstad skole balløkke	1967/ 2002	Kommunen	Ja	God	Kommunen
29	Gjerstad skole skaterampe	2011				

30	Hageroa aktivitetsområde	2004/2005	Kommunen	Ja	God	Hageroa Vel
31	Lindtjenn	2004	Lindtjenn Vel	Ja	Bra	Lindtjenn Vel
32	Fiane skole ballbinge	2005	Kommunen	Ja	God	Kommunen
33	Gjerstad skole ballbinge	2008	Kommunen	Ja	God	Kommunen
	MOTORSPORT-ANLEGG					
34	Brokelandsheia trialbane	1997	Kommunen	Nei	God	Gjerstad trialklubb
35	Brokelandsheia offroadbane	1997	Kommunen	Nei	God	Arendal offroadklubb
	SKYTEANLEGG					
36	Solemfetane jaktskyteanlegg	2006/2009	Gjerstad JFF/ Gjerstad skytterlag	Ja	God	Gjerstad JFF/Gjerstad skytterlag
	LØYPER OG TURSTIER					
37a	Statskog løypenett Solhomfjell/Risfjell (26 km)	1993 2007 2009	Statskog	Ja	God	Havrefjell Turlag
37b	Statskog løypenett Havrefjell/Løytesdals fjellet (11 km)	1993	Statskog/ privat	Ja	God	Sandtjønnlia Vel
38	Melåsheiene (15 km)	1994	Privat	Nei	Dårlig	Privat
39	Gjerstadvassdraget (30 km)	1995	Privat	Nei	Dårlig	Privat/Kommunen
40	Vestølløypene	1999	Vestøl Vel	Ja	Bra	Vestøl Vel
41	Drivheia skiløype	2004	Privat	Nei	God	GIL
42	DNT-løypa Havrefjell/Gautefall (23 km)	2006	Privat/ Statskog	Nei	God	Havrefjell turlag Privatpersoner
43	Holmen Gård turløype	2008	Privat	Nei	God	
44	Brokelandsheia/ Klavfjell turløypenett	2005/ 2007	Privat	Nei	Bra	Privat
45	Holt- Eikelandsmarka (35 km)	2016	Privat	Nei	Bra	Privat

Det vises for øvrig til nytt turkart med guide for hele kommunen, ferdig i 2016. I følge de registreringer som er gjort i dette arbeidet, har kommunen ca 124 km merka sommerløyper og 26 km skiløyper.

Gjerstad kommune har også anlegg av regional verdi:

- Skytteranlegget
- Kleivvann – skiløyper
- Gjerstadskogane

De godt vedlikeholdte skiløypene ved Kleivvann samt et godt utviklet stinett i Gjerstadskogane med sine merka stier og tilgang til jakt og fiske, blir benyttet av hele regionen, fra Vest-Agder til Telemark/Vestfold.

Digerdal snøscooterbane er trukket ut av anleggstabellen. Årsaken til dette er at Gjerstad og Felle scooterklubb er nedlagt samt at arealet må inn i reguleringsplan for å ha formell tillatelse til kjøring.

9.3 Anlegg i nabokommunene

Vegårshei Ski- og Aktivitetssenter er et større skianlegg godkjent for konkurranser på landsnivå. Den store og den mellomstore hoppbakken kan dekke behovet i østre del av Aust-Agder, og skiskytteranlegget synes å ha god kapasitet både for egen kommune og nabokommunene. Langrennsanlegget er av høyere kvalitet enn de øvrige i distriktet, og dekker behovet for de beste konkurranseutøverne.

Vegårsheihallen ble åpnet og tatt i bruk i 2009. Den er allerede mye opptatt av Vegårsheis egen befolkning og blir i liten grad brukt av Gjerstads befolkning. Vegårshei er ca 25 km fra de fleste steder i Gjerstad.

I 2015 ble det vedtatt av eierne av skisenteret på Vegårshei at man ønsket å bygge ut VSA med bygg/anlegg hvor det er tilrettelagt for forskjellige aktiviteter. Man har blant annet utvidet alpinbakken med 50 dekar og etablert liten sommer/vinterbakke (K8) ved alpinbakken. Det som gjenstår å utføre på første delprosjekt er: buldresopp (klatring), skibånd til skileikområdet (bånd som trekker opp barna i bakken), mer snøkanoner, elektronisk billettsystem, "Vaskarplassen" badeplass m/diverse aktiviteter, oppgradering skiskytterarena, asfaltert rundløype 2 km, lagerbygg m/diverse klubbrom og aktivitetsrom, skøytebane. Når finansieringen er i orden, er det planlagt ny alpinbakke på Molandssiden. I tillegg er planen å lage nye hoppbakker: 10, 20, 40 og 70 m bakker. Man vil også rehabilitere 90 m bakken (Molandsbakken).

Aktuelle idrettsanlegg i Risør kommune er svømmehallen og idrettshallen. Begge anlegg synes å være mye opptatt av Risør kommunes egen befolkning. Svømmehallen tilbyr frisvømming, men det er usikker i hvor stor grad Gjerstads befolkning benytter seg av dette tilbudet.

I tillegg benyttes lysløypa på Søndeled og Kroken av skiløpere fra Gjerstad.

Golfanlegget på Nes Verk i Tvedestrand kommune har imidlertid en viss betydning for Gjerstad. Det gjelder særlig den mannlige del av befolkningen.

10.0 ANALYSE AV AKTIVITET OG ANLEGG

10.1 Aktivitetsbehov

Ved vurdering av behovet for anlegg for fysisk aktivitet og folkehelse vil bl.a. følgende forhold være sentrale:

- Eksisterende aktivitet og anleggsdekning
- Ønske om utvidelse av eksisterende aktiviteter til nye brukergrupper
- Spesielle behov for ulike aldersgrupper (småbarn, ungdom, eldre)
- Spesielle behov i ulike ferdighetsgrupper (barn, trimere, mennesker med nedsatt funksjonsevne og toppidrettsutøvere)
- Ønsker og behov som er innrapportert fra idrettslag, idrettsrådet, skoler, velforeninger, friluftsansjoner eller andre aktører
- Kulturelle tradisjoner
- Prognoser for befolkningsutviklingen og for utviklingen av interessen for ulike aktiviteter
- Prioriteringer i Fylkeskommunal sektorplan for idrettsanlegg
- Vekstområder/boligutbygging i kommunen
- Innvandrere / flyktninger

Barn og unge er den gruppen som kommunen først og fremst bør rette aktivitetstilbudet mot, men aldersgruppen fra 60 år og oppover, som etter hvert begynner å bli stor, er også viktig. Det er verdt å merke seg at en oppnår den største helsegevinsten ved å aktivisere de inaktive. Et viktig moment i denne forbindelse er at det anlegges en "lav terskel" med hensyn til fremmøte, deltagelse, utstyr og ferdigheter.

10.2 Aktivitetstilbud

Inntrykket er at ønskene om å fange opp flest mulig i lokalbefolkningen med et hensiktsmessig spekter av lavterskeltilbud på den ene side og mer konkurranseforberedende trening på den andre siden, peker i positiv retning. Den bedrede anleggssituasjonen og utvidede tilbud i foreningenes regi fyller nå i større grad befolkningens etterspørsel etter muligheter for å drive fysisk aktivitet i en eller annen form enn tidligere, men kommunen har fremdeles litt å gå på.

Selv om det er ønskelig med enda flere lavterskeltilbud – og selvfølgelig også en idrettshall – driver nå flere enn før fysisk aktivitet på ett eller annet nivå i Gjerstad kommune.

10.3 Anleggsbehov og -tilbud

Som det fremgår foran er anleggssituasjonen nå betydelig bedret. En idrettshall etterspørres imidlertid av mange, både foreninger og privatpersoner. En hall vil kunne få stor betydning særlig fordi den vil muliggjøre nye idretts- og trimtilbud som ikke finnes i Gjerstad i dag og dermed fange opp enda flere mennesker, særlig barn og unge, og høyest på ønskelisten i idrettslaget står håndball.

Erfaringer fra andre kommuner viser dessuten at en idrettshall til en viss grad også bidrar til å aktivisere de inaktive. Eksempelvis har Vegårshei en mye større andel ungdom i alderen 13-16 år som driver med organisert fysisk aktivitet enn i Gjerstad (ref. ungdomsundersøkelsen). Mye av dette kan bl.a. tilskrives at Vegårshei har idrettshall.

Lavterskeltilbud i form av korte tilrettelagte turløyper nær boligområdene har blitt aktualisert ettersom nye boligområder har vokst frem på- og ved Brokelandsheia.

Det vises for øvrig til nytt turkart og guide som gir en god oversikt over flere av de nevnte aktiviteter under som drives sommer og vinter.

10.3.1 Skianlegg

Eksisterende faste skianlegg dekker i dag stort sett behovet for allmennheten. Likevel mangler kommunen en god arena for ski- og skiskytterrenn samt en lysløype i snøsikkert område og et anlegg for rulleski sommerstid. Gjerstad Idrettslag har imidlertid kommet langt med sine planer om ny lysløype med skiskytteranlegg på Vestøl. Deler av investeringen har allerede fått spillemidler.

De som har behov for større og mer kvalitetsmessige anlegg, er konkurranseutøverne. De vil, som nevnt, kunne finne gode anlegg i skisenteret på Vegårshei.

Det merkede løypenettet i Gjerstadskogene og Ulltveitskogen har blitt mindre brukt de senere årene. Kravene til preparerte løyper har ført til at folk i det alt vesentlige har foretrukket Kleivvann, Drivheia og Vestølløypene, som takket være snøsikkerhet og Gjerstad idrettslag har utviklet seg til et regionalt skianlegg.

Løypene på Havrefjell kjøres opp med løypemaskin og benyttes i størst grad av hyttefolk.

10.3.2 Baneanlegg

De to fotballanleggene holder nå et svært tilfredsstillende standard som er mer enn god nok for det formål de skal tjene.

Klokkargården

Banen har vært svært godt vedlikeholdt de senere årene og har nå et gressdekke av god kvalitet. Grøften langs banen er delvis gjenfylt og representerer ikke lenger noe stort problem for avvikling av trening og kamper.

Garderobeforholdene er dessuten tilfredsstillende, men det er behov for et møte/taktikkrom. For øvrig er det ønskelig med et fast høyttaleranlegg på banen.

TØ-banen på Fiane

Dette anlegget fikk kunstgress i 2008 og er nå i tipp-topp stand. Banen ble valset for å slette ut skader og fikk nye granulater i 2016 bekostet av GIL med kr. 10 000 kr i støtte fra kommunen. Totalt kostet dette 60 000 kr. Det arbeides med et byggetrinn 2 med løpebane og friidrettsanlegg. Gjerstad Idrettslag melder om at de ikke har kapasitet til å bidra mer på dette nå og at man bør avvente å se om det bygges ny skole på Abel.

Ballbinger

Ballbingene på Fiane (2005) og ved Gjerstad skole (2008) har vært høyst velkomne og blir svært mye brukt både til organisert og uorganisert trening og lek. Ballbingen i Gjerstad trenger imidlertid nytt dekke grunnet hærverk.

Idrettslaget melder for øvrig om en oppblomstring av aktiviteter for jenter, spesielt i fotballmiljøet (4 rene jentelag).

10.3.3 Svømme/badeanlegg

Svømmehallen på Sunde skole

Hallen er på 10 X 12,5 meter og ble renoveret i 2009 i forbindelse med utbygging av ny Abel ungdomsskole. Garderobeanlegget ble renoveret samtidig. Anlegget er i aktiv bruk både av skole, barnehage og lokale lag og foreninger.

Badeplasser

Kommunen har medvirket til å utbedre utendørs badeplasser ved å sette i gang tiltak nevnt i flerbruksplanen for Gjerstadvassdraget. Disse plassene har bare i begrenset grad vært brukt. I tillegg er det etablert en egen badeplass i nærmiljøanlegget på Fiane og en ved Solemfetane. Det er dessuten en mye brukt badeplass på Kleivasstangen. Våren 2009 sikret kommunen den populære Sandåkerhølen. Ettersyn og vedlikehold av badeplassene vil være en utfordring i årene fremover.

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne har i høringsuttalelse den 15.2.2017 uttalt at de ønsker en badeplass tilrettelagt for alle.

10.3.4 Kart

I 2016 ble det ferdig et turkart for hele kommunen. Her har det vært en omfattende prosess med inkludering av lokale krefter, administrasjonen i kommunen samt et godt samarbeid med Friluftsrådet Sør som utarbeidet kartet. Friluftsrådet mottok spillemidler for jobben.

Gjerstad Idrettslag har gjennom mange år laget flere orienteringskart. De eldste er gått ut p.g.a. at kravene til kvalitet er skjerpet og at nye veier, bebyggelse, hogstflater og andre inngrep har endret kartbildet. Likevel er kommunen tilfredsstillende forsynt med kart som tjener orienteringssporten, jakt og friluftsinteressene. Fem orienteringskart, turkart og fiskekart er utarbeidet av kommunen i samarbeid med organisasjoner. Det ble utarbeidet opplæringskart ved alle tre skolene i 1999.

I 2008 ble det, som et samarbeid mellom Gjerstad, Nissedal og Drangedal kommuner, utarbeidet et større tur- og friluftskart over Havrefjell/Gautefallområdet der det to år tidligere ble åpnet en ny rødmerket DNT-sti.

Det eksisterer gode digitale o-kart over Drivheia/Eldstøheia og Klavfjell/Fiane. Et nytt kartprosjekt ble igangsatt over området Slettås/Gryting. Dette ble fullført i 2010.

10.3.5 Nærmiljøanlegg

Et nærmiljøanlegg er et aktivitetsområde for barn og voksne. Et slikt anlegg trenger ikke å oppfylle de krav konkurranseidrettene setter til kvalitet og mål.

Det har etter hvert blitt en del nærmiljøanlegg i kommunen, der en lekeplass også er med. Spesielt har skolene dratt fordel av nærmiljøtilskuddet og gjennom det fått bedre lekeområder som også dekker behovet for barn som bor i skolens nærmiljø.

De fleste nærmiljøanleggene i kommunen synes rimelig gode. Det må planlegges nye lekeplasser i nye boligkonsentrasjoner.

I forbindelse med ny 1-10 skole på Abel vil den gamle fotballbanen dreneres og bli satt i forsvarlig stand. I tillegg er det planlagt et større nærmiljøanlegg med flere lekfunksjoner.

10.3.6 Skyteanlegg

Med etableringen av Solem Jaktskyteanlegg i regi av Gjerstad JFF og Gjerstad Skytterlag har kommunen fått et topp moderne anlegg for jakt- og konkurranseskyting. Anlegget er sjeldent også i internasjonal sammenheng fordi flere skytearter/skytebaner er samlokalisert med flere baner:

- Skytterlaget eier 100 m bane med 10 skiver og 200 m bane som er forberedt for 15 skiver. Det er standplassoverbygg på begge baner.
- Gjerstad JFF eier 100 m bane med 6 skiver + innskytningsskiver og løpende elg bane, samt permanente jaktfeltløyper. I tillegg eier foreningen trapbaner, sportingbaner og permanent leirduesti.

Anlegget ligger på Statskog SF sin grunn med en leieavtale som er gyldig i 40 år fra avtaleinngåelse. Avtalen omfatter leie av ca 300 dekar til skytebaneformål. Skytebanene er i bruk året rundt, med unntak av oktober, og har mange skyttere og tilskuere fra hele landet. Det er ikke klubbhus, men et sekretariat med god kapasitet. Det er et mål på lenger sikt å få bygget et klubbhus, men det må gjøres et arbeid for å få strømtilførsel til anlegget. Dette kan bli løst dersom Statskog får frem en linje til det planlagte hyttefeltet på Skorva, en kilometer unna. Reguleringsplanen er nå over 5 år uten at tiltaket er realisert. Dette vil muligens kreve en ny reguleringsprosess før en eventuell iverksettelse. Sannsynligheten for gjennomføring av tiltaket vurderes derfor som relativt liten. Gjerstad JFF påpeker at de har et stort ønske om å få en strømtilgang framført til anlegget. De håper derfor at det offentlige prioriterer en ny strømlinje over Felleheia.

Det er gitt betydelige summer av spillemidlene til anleggene. 3 av dem er fullført og har vært operative medio juli 2009.

Gjerstad JFF melder om følgende investeringsbehov:

- Det trengs flere skiver til 200 m banen
- Investering av elektronisk anvisning for å få 200 m banen optimal
- Behov for overbygg over trapbanene og sportingbanene
- Tilrettelegging av publikumsarealer (overbygd amfi) ved trapbanene
- Flere leirduekastemaskiner

10.3.7 Anlegg for motorsport

Motoranlegg krever store arealer som bør ligge i god avstand fra bebyggelsen. Gjerstad har en svært aktiv trialklubb med mange medlemmer blant barn og ungdom. I 2016 ble det utarbeidet en ny avtale mellom Gjerstad kommune som eier og Gjerstad Trialklubb og Arendal Offroadklubb som brukere. Anlegget er fremdeles på Brokelandsheia, men på nye arealer. Avtalen gjelder i utgangspunktet for 2 år av gangen og gir kommunen rett til mindre områdejusteringer i leieperioden ved behov. Kommunen holder grunn, men brukerne har diverse plikter som framgår i avtalen. Videre må påkostninger /utbedringer gjøres av brukerne selv.

Vinteren 2008/2009 ble en helt ny snøscooterløype merket og tatt i bruk i Digerdal-området, men fikk krav fra fylkesnivå om reguleringsplan. I 2011 ble imidlertid Gjerstad og Felle Snøskooterklubb nedlagt. Det er derfor ingen pådrivere for et slikt tiltak per i dag.

10.3.8 Anlegg for sykkel sport

Gjerstad kommune har ingen spesialanlegg for sykkel sport, men veinettet gjennom kommunen er likevel godt egnet for slik trening. Gjerstad Idrettslag har i sin høringsuttalelse ytret et ønske om økt tilretteleggelse slik at flere kan sykle/gå trygt til skolen og på fritiden. Med tanke på den økende interessen en har registrert for sykkel sport i kommunen de siste årene, bør det i planperioden vurderes etablering av egne sykkelruter i terrenget. I senere tid er det tilrettelagt sykkelsti mellom Hundsvann og Vestøl, ca 1,3 km.

10.3.9 Anlegg for friluftsliv

Store deler av Gjerstad kommune er i kommuneplanen definert som landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF). I disse områdene er det etablert, ryddet og merket turstier på kryss og tvers, både for sommer- og vinterbruk. Det er laget egne turkart for flere av disse stiene.

Området i Statskog er det som er mest brukt som tur- og friluftsområde, og kommunen har avtale med Havrefjell turlag om merking og vedlikehold av stinettet der. For øvrig er det mange organisasjoner og privatpersoner som er engasjert i vedlikehold av løypene i bygda.

Kommunen har påtatt seg en koordinatørrolle som innebærer at det årlig tas kontakt med lokale stimenn som har ansvar for vedlikehold av sine stier. I samarbeid med områdekontakter skal det sørges for at merkede turstier har stimenn med vedlikeholdsansvar. Områdekontaktene er Jostein Vestøl for øvre bygda, Ole Jakob Braaten for Havrefjell Turlag og Statskog sine eiendommer samt Olav Brokeland for ytre bygda.

God tilgang til løypene krever skilting fra bilveg, parkeringsplass, karttavler, skilting ved startpunkt, stikryss og ved attraksjoner og kulturminner. Det er viktig at løypene ryddes godt i gangbredde og merkes skånsomt men tydelig i begge retninger. De fleste løypene blir i dag merka etter standard fra DNTs-merkehåndbok og i henhold til eventuelle vernebestemmelser. Nødvendig rydding og vedlikehold av løypene bør utføres hver vår. Det er spesielt viktig å holde høy standard på løypene som er med på det nye turkartet fra Friluftsrådet Sør.

Rehabiliteringen av tårnet på Solhomfjell i 2008 har betydd mye for utfarten de senere årene og vil trolig bety mye også i årene fremover.

Når det gjelder turstinettet i ytrebygda og spesielt langs vassdraget mot Søndeled, bør det i planperioden foretas en fullstendig rehabilitering og nymerking.

Kommunen bruker i dag aktivt sitt medlemskap i Friluftsrådet Sør ved at tilbudene derfra tas i bruk for å få folk ut på tur. Gjerstad har i dag fra Friluftsrådet Sør fått både GPS sporlogg på løypemaskin og telleapparat som om vinteren står plassert i skiløypa ved Kleivvann og om sommeren i turløypa til Havrefjell. De har en god nettside og dyktige folk, og er aktive til å informere om våre naturkvaliteter. Hvert år har de flere tiltak for barn og unge.

Følgende tiltak prioriteres/vurderes:

- Rehabilitering, vedlikehold og videreutvikling av turstinettet
- Opprusting av løypenetta vil kreve en del nye karttavler, skilt, skiltstolper, gangbaner, bruer etc.
- Kikkert og kart på toppen av tårnet på Solhomfjell
- Nyutgivelser av tur- og friluftslivskart
- Opprettholde medlemskap i Friluftsrådet Sør
- Ha fokus på hvilke områder man bygger ut samt sikre at alle grender og befolkningssentre i bygda har turløyper i nærområdet
- I samarbeid med lokale lag og foreninger legge opp til en fellestur på vinteren og en på sommeren
- Aktivt bruke kommunens nettside og informasjonskanaler for å informere om løypenett og turarrangementer
- Sette fokus på utedager for barnehage og skole, samt generelt fokus på fysisk fostring i hele grunnskolen
- Tiltak som stimulerer til å få egne ansatte ut på tur eller drive annen fysisk aktivitet, eksempelvis prosjektet dytt.no

10.3.10 Isanlegg

Det synes ikke aktuelt å bygge ut innendørs eller utendørs kunstisanlegg i overskuelig framtid. Derimot kan naturisflater fryses på nærmiljøanleggene når vær og føreforhold tilsier det. Derfor bør en ta sikte på å ha vanntilførsel til aktuelle lekeflater og muligheter til å kunne avgrense områder der vann kan sprøytes på. Dette er blant annet etterspurt ved Gjerstad skole.

10.3.11 Idrettshall

Det jobbes for tiden seriøst med planer om idrettshall. GIL har uttalt at de har behov for flere aktiviteter til ungdom og voksne, noe en idrettshall kunne bidra til.

11.0 HANDLINGSPLAN FOR ANLEGG 2017-2020

Anlegg		Ansvarlig	Samlet kostnad	Årlige komm driftskostn. i 1000 kr.	Anleggs- start	Komm. investerings andel i 1000 kr.	Spillemidler omsøkt	Dugnad/ egenandel i 1000 kr.
1) Vestøl skiskytteranlegg, standplass og skytebane		GIL	2 140 000	0	2017	0	713 000	1 427 100
2) Fjelltun ungdomshus		Fiane ungdomslag	360 000	0	2017/2018	0	100 000	

11.1 Prioritering av anlegg

Vestøl tur- og skiløype er nå kommet langt i tildelinga av spillemidler. Anleggsstedet hadde opprinnelig 4 spillemiddelsøknader:

- Vestøl tur- og skiløype (selve løypa)
- Asfaltering
- Lys
- Standplass, skiskytteranlegg og skytebane

Det er kun sistnevnte som ikke har fått spillemidler og ligger derfor øverst på prioriteringstabellen over. Søknaden er tidligere avslått grunnet manglende midler. Søknaden er formelt i orden og fornyet for 2017.

Nummer to på lista gjelder et tilbygg på Fjelltun ungdomshus. Aust-Agder fylkeskommune har imidlertid påpekt mangler ved søknaden som må utbedres. Det jobbes med utbedring av disse slik at denne søknaden også blir behandlet i 2017. Søknaden kom inn i 2016.

Følgende tiltak/anlegg er bebudet men ikke sendt inn søknad på:

- Turløype på Brokelandsheia
- Idrettshall
- Uteklubbhus på Solemfetane
- Løpebane på Fiane

Disse anleggene er trukket ut av prioriteringslista siden søknader om spillemidler ikke er mottatt. Når/hvis de kommer, vil de bli gjenstand for prioritering.

Turløypa på Brokelandsheia, tilrettelagt for universell utforming, er lagt inn i budsjettet for 2018. Dette er et anlegg kommunen står i bresjen for. Dersom forholdene ligger til rette for det, vil det bli sendt inn søknad på denne.

Det foreligger politisk vedtak på at man ønsker å bygge idrettshall dersom en anbudsrunde viser et kostnadsbilde man kan godta. Endelig bestemmelse på dette vil derfor foreligge i nær framtid. Dersom idrettshallen blir bygd, vil søknad om spillemidler bli innsendt.

Det er et ønske om klubbhus på skyteanlegget ved Solemfetane. Avgjørelsen rundt dette er imidlertid avhengig av strømtilførsel til området. Det er derfor noe usikkert når/om dette blir realisert og derav spillemiddelsøknad.

Gjerstad Idrettslag har signalisert at løpebane på Fiane er utsatt på ubestemt tid.

Som nevnt i kapittel 8.3.6, så har Gjerstad JFF signalisert flere investeringsbehov som kan utløse søknader om spillemidler de nærmeste årene.

I tillegg kan andre tur- og skiløyper utløse investeringsbehov og spillemiddelsøknader.

Aktivitetsanlegg Abel skole

Også dette anlegget vil bli anlagt samtidig med ny 1-10 skole. Anlegget vil bl.a. omfatte reetablering av fotballbane (inkludert drenering og avretting), aktivitetsløype og lekeapparater.

12.0 NY DRIFTS- OG VEDLIKEHOLDSMODELL

12.1 Dagens modell

Anleggene som ikke eies av kommunen, driftes av eierne selv. Flere av de store og tunge anleggene driftes og vedlikeholdes som et samarbeid mellom kommunen og Gjerstad idrettslag. Idrettslaget står for den praktiske drift og vedlikehold og mottar årlige tilskudd fra kommunen for dette. Kommunen har også inngått samarbeid med Havrefjell turlag om vedlikehold av deler av turstinetet, men uten at turlaget får tilskudd for dette.

Denne "arbeidsdelingen" har fungert tilfredsstillende i alle år. Gjerstad idrettslag har overfor kommunen signalisert at de ønsker en annen drifts- og vedlikeholdsmodell. Dersom det ses bort fra de årlige kulturmidlene, som er ment å gå til ren drift av laget, mottar idrettslaget årlig et tilskudd fra kommunen for drift- og vedlikeholdsansvaret for 4 kommunalt eide anlegg. Inkludert i dette er tilskudd til løypeprepareringen på Kleivann/Drivheia som eies av private sammen med idrettslaget.

12.2 Ny avtale

Det pågår en rulling av avtalen mellom Gjerstad kommune og Gjerstad Idrettslag (som gjelder for 3 år av gangen) vedrørende vedlikehold og drift av følgende idrettsanlegg:

- Klokkegården stadion med tilhørende avlastningsbane og garderobe
- TØ-banen på Fiane
- Fiane lysløype
- Fiane skileikanlegg